

»Mladi za napredek Maribora 2018«

35. srečanje

JAZ NISEM NORA, SAMO MOJA STVARNOST JE DRUGAČNA OD TVOJE

(Lewis Carroll, Alica v čudežni deželi)

**PRIMERJAVA VREDNOT MED UČENCI,
STARŠI IN UČITELJI**

Raziskovalno področje: PSIHOLOGIJA IN PEDAGOGIKA

Raziskovalna naloga

Mentorici:

Mateja Slana Mesarič

Suzana Tomšič Mavrič

Avtorici:

Ana Plavčak

Lia Žunec

OŠ Janka Padežnika Maribor

Maribor, februar 2018

»Mladi za napredek Maribora 2018«

35. srečanje

JAZ NISEM NORA, SAMO MOJA STVARNOST JE DRUGAČNA OD TVOJE

(Lewis Carroll, Alica v čudežni deželi)

**PRIMERJAVA VREDNOT MED UČENCI,
STARŠI IN UČITELJI**

Raziskovalno področje: PSIHOLOGIJA IN PEDAGOGIKA

Raziskovalna naloga

Mentorici:

Mateja Slana Mesarič

Suzana Tomšič Mavrič

Avtorici:

Ana Plavčak

Lia Žunec

OŠ Janka Padežnika Maribor

Maribor, februar 2018

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE.....	2
KAZALO GRAFOV	3
KAZALO TABEL.....	3
POVZETEK	4
1 UVOD	5
1.1 Hipoteze.....	5
2 TEORETIČNI DEL.....	5
2.1 Kaj so vrednote	5
2.2 Zgodovina vrednot.....	6
2.3 Kategorije vrednot	6
2.4 Delitev (klasifikacija) vrednot po Musku.....	7
2.5 Oblikovanje vrednot v različnih starostnih obdobjih	8
2.6 Pomen vrednot in medsebojni odnosi.....	9
3 EMPIRIČNI DEL.....	10
3.1 Metodologija.....	10
3.1.1 Metoda proučevanja pisnih virov.....	10
3.1.2 Metoda anketiranja.....	11
3.1.3 Metoda analize podatkov in njihova interpretacija	11
3.2 Rezultati in interpretacija.....	11
3.3 Vrednotenje hipotez.....	24
4 ZAKLJUČEK.....	25
5 DRUŽBENA ODGOVORNOST	26
6 VIRI IN LITERATURA	27
6.1 Knjižni viri.....	27
6.2 Spletni viri	27
7 PRILOGE	28

7.1 Anketni vprašalnik.....	29
7.1.1 Anketni vprašalnik za starše in učitelje	29
7.1.2 Anketni vprašalnik za učence	31

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Primerjava hedonskega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji.....	12
Graf 2: Primerjava potenčnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji	13
Graf 3: Primerjava moralnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji.....	15
Graf 4: Primerjava izpolnitvenih vrednot med učenci, starši in učitelji.....	16
Graf 5: Primerjava vrednot glede na tipe vrednot med učenci, starši in učitelji.	17
Graf 6: Primerjava med učenci, starši in učitelji glede na prevladujoče vrednote.	18
Graf 7: Vpliv na najpomembnejše stvari v življenju.....	20
Graf 8: Pridobivanje vrednot.....	21
Graf 9: Ozaveščanje mladih o vrednotah	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Delitev vrednot po Musku.....	8
Tabela 2: Primerjava hedonskega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji	12
Tabela 3: Primerjava potenčnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji	13
Tabela 4: Primerjava moralnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji	14
Tabela 5: Primerjava izpolnitvenega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji.....	16
Tabela 6: Primerjava vrednot glede na tipe vrednot med učenci, starši in učitelji.....	17
Tabela 7: Primerjava med učenci, starši in učitelji glede na prevladujoče vrednote.	18
Tabela 8: Vpliv na najpomembnejše stvari v življenju.	19
Tabela 9: Pridobivanje vrednot.	21
Tabela 10: Ozaveščanje mladih o vrednotah.....	22
Tabela 11: Primerjava vseh vrednot in rangiranje	28

POVZETEK

Zakaj sta mladim pomembnejši zabava in užitek, staršem služba, denar, družina, učiteljem status, znanje, delo? To vprašanje se ponavlja iz generacije v generacijo. Preprost odgovor je, da imamo mladi drugačen pogled na svet kot odrasli. Pravijo, da smo brez vrednot. Pa je to res? Kaj so vrednote, kaj na njih vpliva, kako se oblikujejo, ali se spreminjajo? Vsi imamo vrednote in vsi želimo najboljše zase, tako mladi kot odrasli.

V najini raziskovalni nalogi sva raziskali, kaj so vrednote, kaj na njih vpliva, kako in kje se oblikujejo ter kako vplivajo na vedenje posameznika. Raziskali in primerjali sva vrednote učencev, učiteljev in staršev. V teoretičnem delu sva se oprli na klasifikacijo vrednot po Musku in jih na ta način tudi interpretirali. Za vzorec raziskave sva vzeli učence 3. VIO, njihove starše in učitelje. Uporabili sva anonimni anketni vprašalnik odprtega tipa, kjer sva spraševali, kaj so najpomembnejše stvari v življenju, ki so jih anketiranci rangirali po pomembnosti. Zanimalo naju je tudi, kdo oz. kaj vpliva na najpomembnejše stvari v njihovem življenju ter od koga so pridobili največ vrednot.

Rezultati primerjave vrednot so naju presenetili, saj sva nekaj hipotez ovrgli.

Želiva, da bi se zavedali, kako smo drugačni in to sprejeli.

1 UVOD

Vsak posameznik ima določene vrednote, ki vplivajo na njegov osebnostni razvoj, mišljenje in obnašanje. Socialni in kulturni dejavniki ter predvsem mediji pa v današnjem času močno vplivajo na oblikovanje naših vrednot. Vrednote se tekom življenja posameznika spreminjajo.

Namen najine raziskovalne naloge je, da ugotoviva, kakšne vrednote imajo učenci in učitelji na naši šoli, jih primerjati in ugotoviti, v čem se razlikujejo. Zanima naju, katere vrednote prevladujejo pri učencih in katere pri učiteljih ter starših in zakaj je tako.

1.1 Hipoteze

- Vrednote učencev se razlikujejo od vrednot učiteljev.
- Med mladimi prevladuje hedonski tip vrednot.
- Starši in učitelji imajo na 1. mestu svojih vrednot delo, družino in uspeh.
- Najmanj pomembna vrednota med mladimi je zdravje.
- Na vrednote mladih pomembno vplivajo mediji, predvsem splet.
- Mladi največ svojih vrednot pridobijo v družbi svojih vrstnikov.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kaj so vrednote

Vrednote so prepričanja, ki v neki družbi služijo kot standardi ali merila in so vezane na čustva. Vrednote vplivajo na vedenje posameznika. So nekaj, kar cenimo, kar si želimo in nam je dragoceno in se za to zavzemamo, so ideali in življenjski cilji, so stalnice v našem življenju, kar pa ne pomeni, da se ne spreminjajo.

»Vrednote so posplošeni cilji, ki jih cenimo, želimo in se zanje zavzemamo. Sorodne so stališčem, vendar so vedno pozitivne, zaželene, nekaj, za kar se je treba zavzemati. Vrednote niso le tisto, kar se nam zdi privlačno, ampak tudi čutimo, da nam morajo biti dragocene, da jih je treba vrednotiti.« (Kompore, 2008)

Vrednote zajemajo skupek dveh pomembnih kategorij, tisto, kar je prav, in tisto, kar nam je všeč.

Vrednote se povezujejo tako s čustvenimi, motivacijskimi in kognitivnimi procesi, zato se skozi življenjska obdobja spreminjajo.

2.2 Zgodovina vrednot

Že od nastanka civilizacije so se v vsaki družbi razvile kategorije vrednot. »Nekateri zgodnji antični filozofi so skušali najti oporo za moralo in etiko v naravnih zakonitostih.« (Musek, 2000)

Takrat so vrednote bile podobne in so se oblikovale na podlagi religioznih predstav. Že v antiki so bile pisane razprave o vrlinah, idealih in vrednotah.

Tako je vsako zgodovinsko obdobje prineslo svoje ideale in oblikovalo svoje specifične vrednote. Družbene preobrazbe so nastajale zaradi sprememb sistema vrednot.

2.3 Kategorije vrednot

Vrednote lahko gledamo kot vrednostne kategorije, ki nam predstavljajo cilje oz. ideali, za katere si prizadevamo.

Ameriški kulturolog in sociolog C. Kluckhohn (1951) označuje vrednote kot pojmovanja zaželenega, ki vplivajo na to, kako se ljudje odločajo za akcijo in kako ocenjujejo pojave. (Musek, 1993)

V najpomembnejših vrednotnih kategorijah se zrcalijo tudi najpomembnejši človekovi motivi ter interesi. Zato lahko vrednotne usmeritve pojmujeemo kot nekakšna kristalizacijska jedra vseh naših najpomembnejših motivov in interesov. Vrednote zavzemajo torej sam vrhunec naših motivov. Opredelimo jih lahko kot posplošena in relativno trajna pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, ki se nanašajo na široke kategorije podrejenih objektov in odnosov in ki usmerjajo naše interese in naše vedenje kot življenjska vodila. (Musek, 2000)

Podobno jih definirata Schwartz in Bilsky (1987), namreč kot pojmovanja ali prepričanja o zaželenih končnih stanjih ali vedenjih, ki presegajo specifične situacije, usmerjajo in vodijo izbiro ali pa oceno ravnanj in pojavov, in so urejena glede na relativno pomembnost in jih ocenjujemo kot vodila v našem življenju. Po Murrayu in Kluckhohnu (1953) ter Rokeachu (1973) lahko vrednote razdelimo na terminalne in instrumentalne: prve pomenijo zaželeno

končna stanja (npr. svoboda, nacionalna enakopravnost, lepota, zveličanje), druge pa predstave o vedenju, ki omogoča doseganje zaželenega (npr. poštenost, pogum). (Krančan, 2013)

2.4 Delitev (klasifikacija) vrednot po Musku

Musek je natančneje opredelil vrednote kot »posplošena in relativno trajna pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, ki se nanašajo na široke kategorije podrejenih objektov in odnosov in ki usmerjajo naše interese in naša vedenja. (Musek, 1993)

Tudi vrednote se pojavljajo po neki hierarhični lestvici. Na najnižji ravni so zelo specifični in konkretni cilji, na višjih ravneh so bolj splošni in abstraktni cilji, na najvišjih ravneh pa se motivacijski cilji oblikujejo v posamezne vrednote. (Musek, 2000)

Tako si razlagamo, da nam vrednote predstavljajo vrsto motivacijskih ciljev, h katerim težimo in jih želimo doseči.

Motivacijske cilje si lahko predstavljamo na različnih ravneh. Na nižjih ravneh so zelo specifični in konkretni motivacijski cilji. Na višjih ravneh so bolj splošni in abstraktni motivacijski cilji. Na najvišjih ravneh se motivacijski cilji generalizirajo v posamezne vrednote, kategorije vrednot in najbolj generalne vrednotne usmeritve. (Musek, 2000)

Vrednote delimo na dve kategoriji.

Prva kategorija so dionizične vrednote, ki jih delimo na dva tipa, to so hedonske in potenčne vrednote. Hedonske vrednote se delijo na čutne (zabava, prosti čas, prijateljstvo, svoboda in družabnost) in na zdravstvene vrednote (zdravje, počitek, varnost). Potenčne pa se delijo na statusne (moč, denar, ugled, slava, dober poklic) in patriotske vrednote (ljubezen do domovine in narodni ponos).

Druga kategorija so apolonske vrednote. Delijo se na moralni in izpolnitveni tip vrednot. Moralni tip se deli na demokratične (mir, enakost, solidarnost, pravica), tradicionalne (poštenje, vera, morala) in socialne vrednote (ljubezen, družinska sreča, otroci). V to kategorijo sodijo tudi izpolnitveni tip vrednot, ki se deli na kulturne (znanje, kultura, ustvarjalnost) ter spoznavne vrednote (resnica, upanje, modrosti).

Tabela 1: Delitev vrednot po Musku

DIONIZIČNE VREDNOTE		APOLONSKE VREDNOTE	
Hedonski tip	Potenčni tip	Moralni tip	Izpolnitveni tip
čutne zdravstvene varnostne	statusne patriotske legalistične	tradicionalne družinske societalne	kulturne estetske aktualizacijske verske
veselje in zabava, družabnost, vznemirljivo življenje, udobje, spolnost, dobra hrana, prosto gibanje (svoboda), zdravje, varnost, počitek	moč, ugled, slava, denar, politični uspeh, prekašanje drugih, dolgo življenje, ljubezen do domovine, narodnostni ponos, red zakon	poštenost, dobrota, delavnost, družinska sreča, razumevanjem s partnerjem, ljubezen do otrok, ljubezen upanje, enakost, nacionalna enakopravnost, mir, sloga, pravica	kultura, umetnost, ustvarjalnost, lepota, narava, samoizpolnjevanje, znanje, napredek, resnica, modrost, vera

2.5 Oblikovanje vrednot v različnih starostnih obdobjih

Različni ljudje dajejo istim vrednotam različno težo in pomembnost. To je odvisno od naše starosti, dejavnikov socializacije, družine, šole, vrstnikov, medijev itd. V obdobju adolescence vrednote pridobivamo predvsem od vrstnikov in medijev. Od družabnikov in vključevanja v skupine druženja prevzemamo skupne vrednote, enako vedenje je lahko vstopnica pripadnosti. Tudi skozi šolanje pridobimo določene vrednote, ki temeljijo predvsem na primernem vedenju. V tem obdobju so na posebni preizkušnji tudi vrednote družine. V mlajših letih otrok sprejema vrednote najprej od staršev.

Konec adolescence, na prehodu v odraslost, so pomembnejše hedonske vrednote. Povezane so s čustvenimi dobrinami in potrebami. Mednje uvrščamo dobro hrano in pijačo, zabavo, druženje, telesne aktivnosti, počitek, ugodje, naslado, varnost. (Kompore, 2014)

Tako so v obdobju adolescence odrasli na veliki preizkušnji. Zato je za razvoj vrednot zelo pomemben stil vzgoje. Pomembna je možnost sodelovanja, a hkrati previdnost in jasne meje. Da imajo starši posluš za interese in želje otroka, je predvsem pomembno za moralni razvoj.

Kasneje ljudje na prvo mesto postavijo potenčne vrednote, ki so povezane z dosežki in uveljavljanjem v službi, močjo, ugledom. Prav tako so v tem obdobju pomembne ekonomske vrednote (korist, dobiček, denar).

Po tem, ko so zadovoljene potenčne vrednote, v ospredje postavimo vrednote dolžnosti in odgovornosti, torej moralno-etične vrednote, demokratične vrednote in družinske vrednote.

Ob koncu vrednostnega razvoja osebnosti prevladajo vrednote posameznikove eksistenca (spoznavne, kulturne, estetske, verske, izpolnitvene vrednote).

Čeprav je videti, da na prednost vrednot vpliva starost, temu ni tako. Vrednote se razlikujejo pri ljudeh z različnimi poklici in nagnjeni smo k temu, da tisto, v kar vlagamo čas in energijo, visoko cenimo.

2.6 Pomen vrednot in medsebojni odnosi

Vrednote vplivajo tudi na načine zadovoljevanja naših potreb in so motivacija našega ravnanja. Pri ljudeh so lestvice pomembnosti vrednot različne in imajo pomembno vlogo pri oblikovanju medsebojnih odnosov. S tem lahko sklepamo, da se bolje razumejo tisti ljudje, ki imajo podobne lestvice pomembnosti vrednot, ter si v življenju želijo iste stvari. Večja skupina ljudi ima v nekem časovnem obdobju skupne vrednote. Te so temelj pri zagotavljanju reda v določeni družbi. To so družbene norme oz. pravila o sprejemljivem in pričakovanem obnašanju v tisti družbi. Vrednote so splošne smernice vedenja, norme, ki izvirajo iz njih, pa so konkretni napotki za ravnanje. (Kompore, 2008)

Pogosto pa si naše vrednote nasprotujejo in se zaradi tega znajdemo v konfliktu. Z razumno presojo rešimo konflikt tako, da pretehtamo, kaj se nam zdi vrednejše.

Mnogo vrednot je skupnih večji skupini ljudi. Takšne vrednote družba zaščiti z družbenimi normami, ki so pravila o sprejemljivem in pričakovanem obnašanju v družbi. Nekatera pravila so zapisana in uzakonjena, druga pa se prenašajo s kulturo, običaji, vero in ideologijo. S pomočjo družbenih norm in vrednot presojamo, kaj je prav in kaj ne.

Morala je sistem prepričanj, vrednot in sodb o tem, kaj je oz. ni prav z družbenega vidika. (Kompare, 2014)

Smisel družbenih norm je v zagotavljanju reda in ustaljenosti. Vrednote družbe se sčasoma spreminjajo. Kar je v eni družbi, kulturi ali dobi edino prav in moralno, je lahko v drugi prepovedano. (Kompare, 2014)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Metodologija

Uporabili sva naslednje metode dela:

- metodo proučevanja pisnih virov
- metodo anketiranja
- metodo analize podatkov in njihovo interpretacijo

3.1.1 Metoda proučevanja pisnih virov

Začetna metoda dela je bila metoda dela s pisnimi viri. Literaturo sva najprej iskali v šolski knjižnici in Mariborski knjižnici. Pogledali sva tudi na splet in prebrali kar nekaj člankov. Zbrane materiale sva preučili, poglobljeno prebrali in se pogovorili. Ob pomoči mentorice sva ugotovitve povzeli in uskladili.

3.1.2 Metoda anketiranja

Pri raziskovanju sva uporabili anketni vprašalnik (Priloga 1) za učence, učitelje in starše. Vprašalnik je sestavljen na podlagi raziskovalnega problema ter zajema vprašanja odprtega in zaprtega tipa. Vprašanja odprtega tipa sva uporabili, da bi dobili lastne odgovore anketirancev.

V raziskavo sva vključili učence 7., 8. in 9. razreda, njihove starše in učitelje. Med učence sva razdelili 95 anket, med starše sva razdelili 95 anket in med učitelje 45 anket. Vrnjenih sva dobili 85 anket učencev, 30 anket učiteljev in 33 anket staršev.

3.1.3 Metoda analize podatkov in njihova interpretacija

Anketo sva obdelali ločeno po skupinah (učenci, starši, učitelji) tako, da sva najprej zapisali vse možne odgovore in prešteli njihovo pojavnost. Zaradi lažje primerjave rezultatov sva posamezne odgovore združili v kategorije po Muskovi lestvici.

Pri predstavitvi odgovorov je pomembno število posameznih odgovorov in mesto uvrstitve po pomembnosti.

Izračunali sva mesto povprečne razvrstitve odgovora (rang). Deleže posredovanih vrednot sva predstavili po Muskovi hierarhiji vrednot. Zaradi preglednosti sva rezultate predstavili v tabeli in grafu.

3.2 Rezultati in interpretacija

V prvem vprašanju ankete je bilo potrebno zapisati pet stvari, ki posamezniku največ pomenijo. Nato so jih anketiranci rangirali po pomembnosti od 1 do 5, kjer 1 pomeni najpomembnejšo vrednoto, 5 pa najmanj pomembno vrednoto.

V prvih štirih tabelah in grafih so razvrščene vrednote glede na tip: hedonski, potenčni, moralni in izpolnitveni tip.

V tabelah je prikazano, kako so posamezne skupine izbirale vrednote posameznega tipa. Prikazan je tudi podatek rangiranja posamezne vrednote.

V grafih so vrednote zapisane v odstotkih.

V tabeli 11 (priloga) je prikazan zbir vseh vrednot po tipih in rangiranje.

Tabela 2: Primerjava hedonskega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

Hedonski tip vrednot	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Zabava	3	5	1,6				2	12	4,5
Hrana, pijača	35	59	2,4						
Šport	10	17	4,1						
Počitek	3	5	4,3				1	6	3
Varnost				1	25	5	10	58	3,4
Prosti čas	9	15	3,8	3	75	3	4	24	5
Skupaj število odgovorov hedonskega tipa vrednot	60	18		4	3		17	13	
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 1: Primerjava hedonskega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

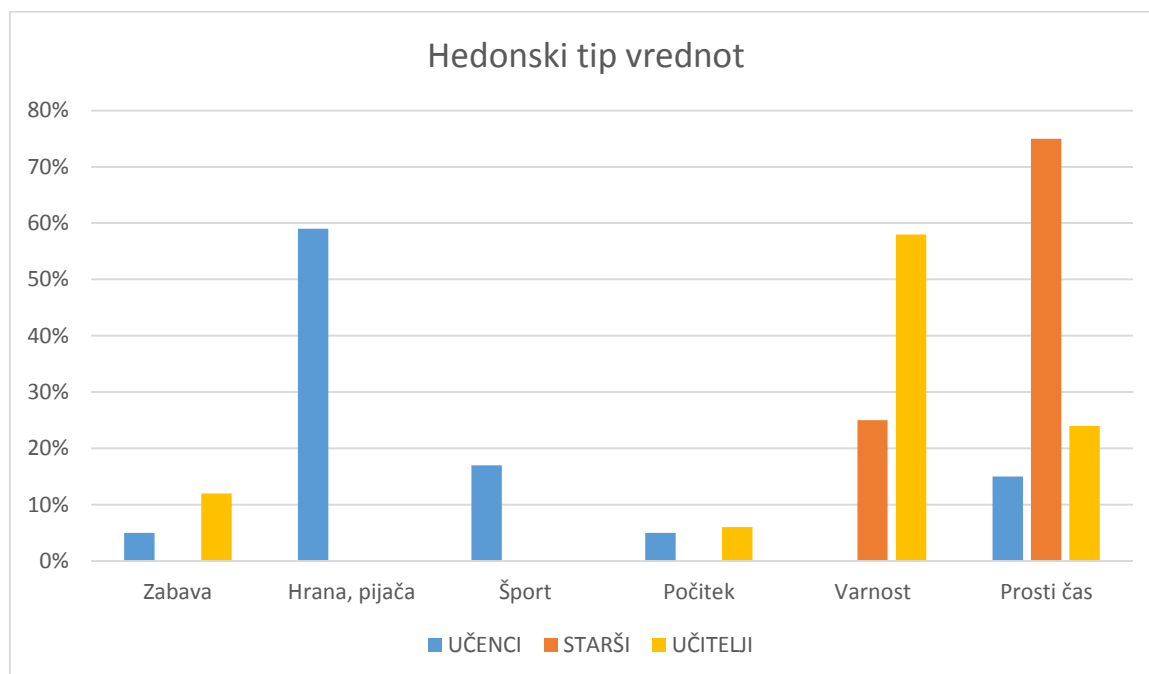

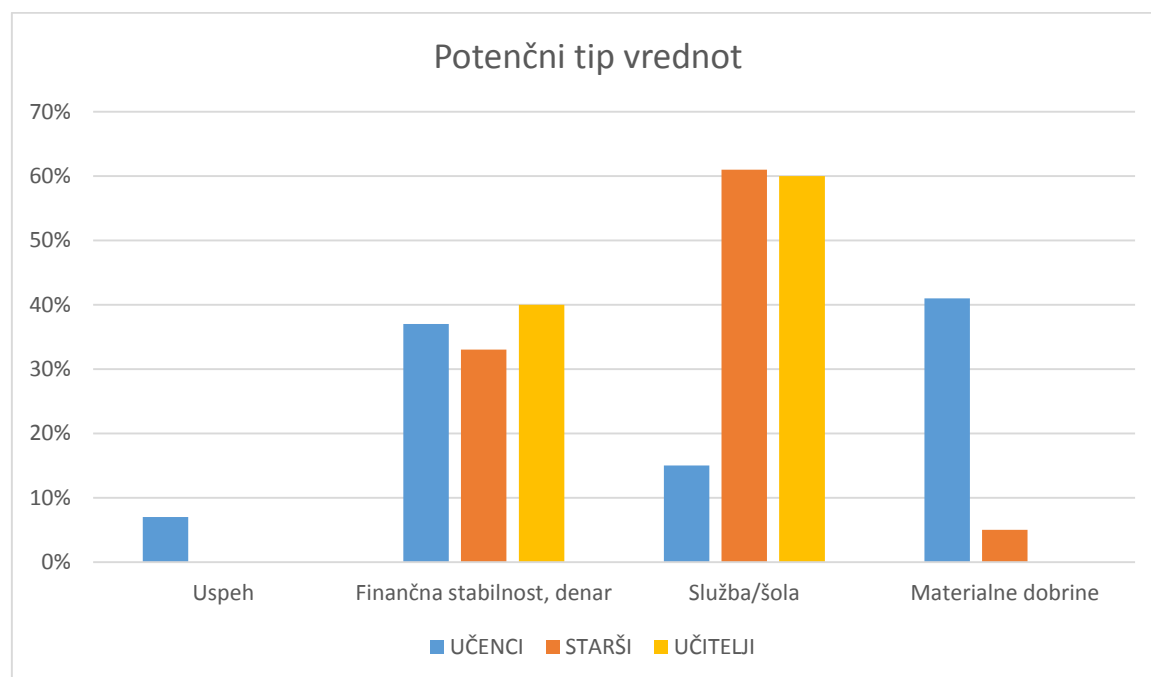
Tabela in graf prikazujeta, da je 18-% učencev izbralo vrednote, ki spadajo v skupino hedonskega tipa. Odstotek staršev je 3-% in učiteljev 13-%.

Iz grafa je razvidno, da učenci med hedonskim tipom vrednot najbolj cenijo hrano in pijačo (59-%), učitelji varnost (59-%) in starši, ki so izbrali hedonski tip vrednot, prosti čas (75-%).

Tabela 3: Primerjava potenčnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

Potenčni tip vrednot	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Uspeh	2	7	5						
Finančna stabilnost, denar	10	37	4,1	6	33	3,3	4	40	4,5
Služba/šola	4	15	2	11	61	3,8	6	60	4,1
Materialne dobrine	11	41	4,1	1	5	4			
Skupaj število odgovorov potenčnega tipa vrednot	27	8		4	3		10	8	
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 2: Primerjava potenčnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

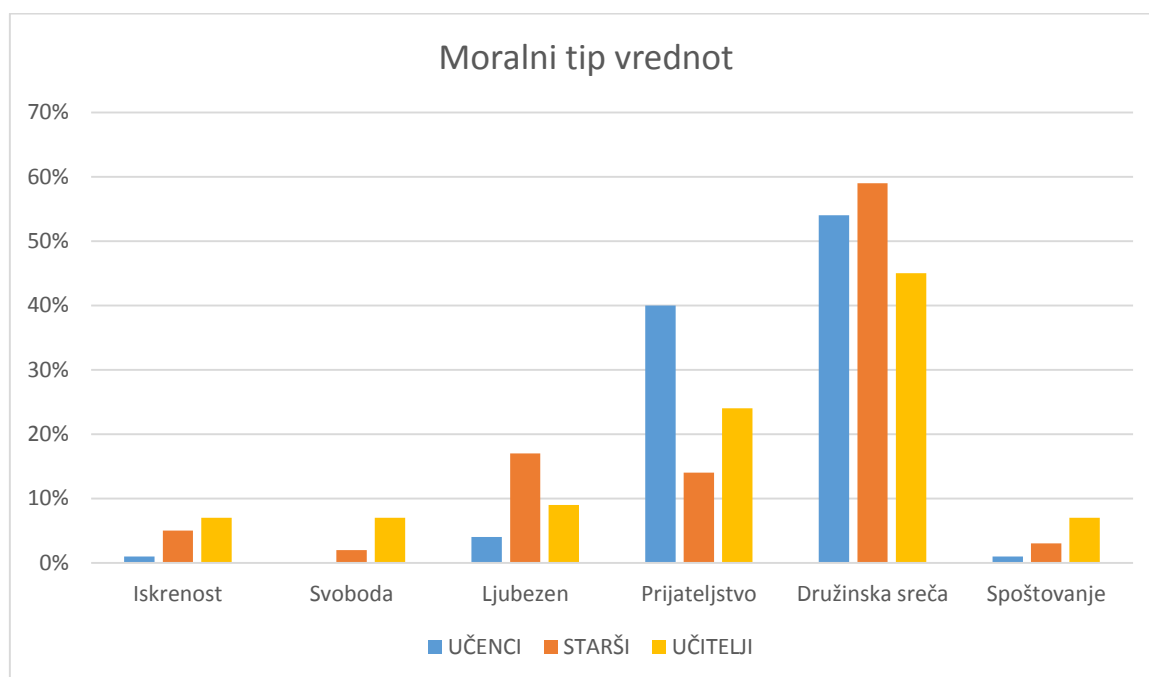

Iz tabele in grafa je razvidno, da potenčni tip ne igra pomembne vloge v življenju učencev (8- %), staršev (15-%) in učiteljev (8-%). Med tistimi učenci, ki so izbrali potenčni tip vrednot prevladujejo materialne dobrine (41-%) in finančna stabilnost (37-%), vendar ga glede na rang ne cenijo visoko. Čeprav se je le 15-% učencev opredelilo za vrednoto šola, je rang tukaj višji (2). Starši so med potenčnimi vrednotami na prvo mesto dali službo in jo rangirali s 3,8. Učitelji so med potenčnim tipom izbrali vrednoto služba (60-%) in jo rangirali s 4,1.

Tabela 4: Primerjava moralnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

Moralni tip vrednot	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Iskrenost	1	1	5	3	5	2,6	5	7	3,2
Svoboda				1	2	3	5	7	3,2
Ljubezen	6	4	3,7	11	17	2,6	6	9	3,3
Prijateljstvo	56	40	3,2	9	14	3,6	16	24	3,9
Družinska sreča	76	54	1,9	37	59	1,8	30	45	2,4
Spoštovanje	2	1	2,5	2	3	3	5	7	3,6
Skupaj število odgovorov moralnega tipa vrednot	141	40		63	51		67	51	
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 3: Primerjava moralnega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

Iz tabele in grafa je razvidno, da je več kot polovica staršev (51-%) in učiteljev (51-%) izbrala vrednote, ki spadajo v skupino moralnega tipa. Učenci so v 40-% izbrali vrednote, ki spadajo v moralni tip. Vsi pa so na prvo mesto med moralnimi vrednotami postavili družinsko srečo in jo tudi najvišje rangirali (od 1,8 do 2,4).

Tabela 5: Primerjava izpolnitvenega tipa vrednot med učenci, starši in učitelji

Izpolnitveni tip vrednot	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Znanje	37	36	3,8	1	3	5	3	8	2,4
Umetnost, glasba	2	2	2,5				1	3	3
Vera							3	8	3
Sreča	18	17	3,6	10	26	3,1	5	14	4,7
Življenje	3	3	1,7						
Zdravje	44	42	1,9	27	71	1,6	25	68	2,8
Skupaj število odgovorov izpolnitvenega tipa vrednot	104	29		38	31		37	28	
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 4: Primerjava izpolnitvenih vrednot med učenci, starši in učitelji

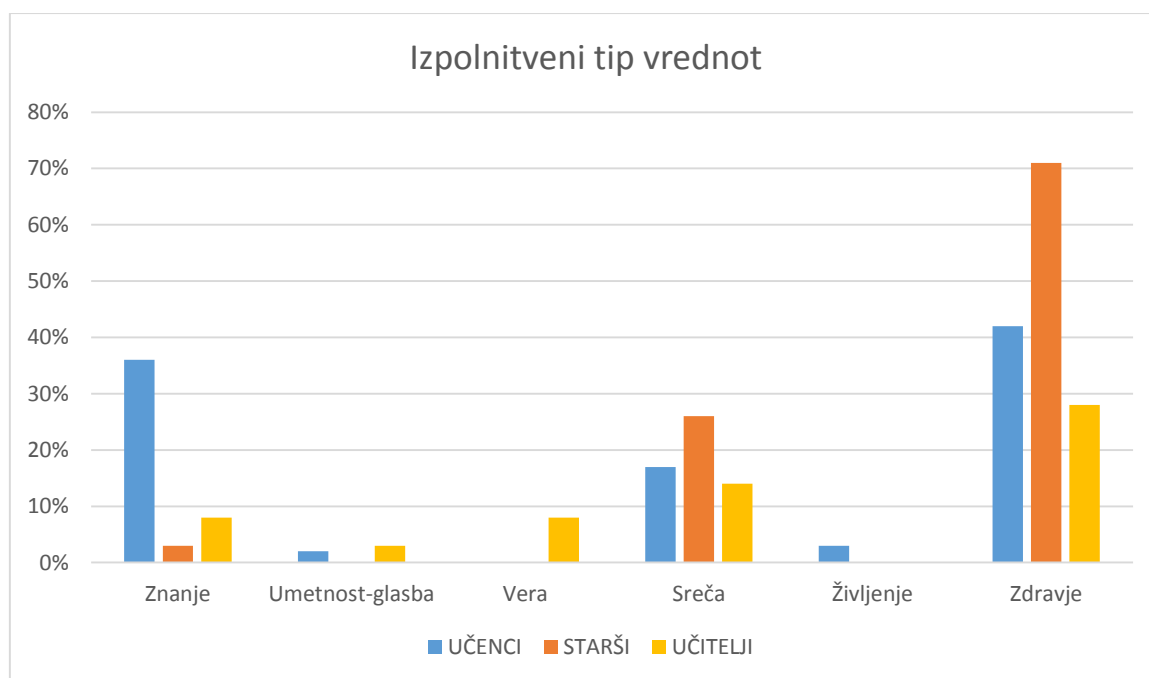

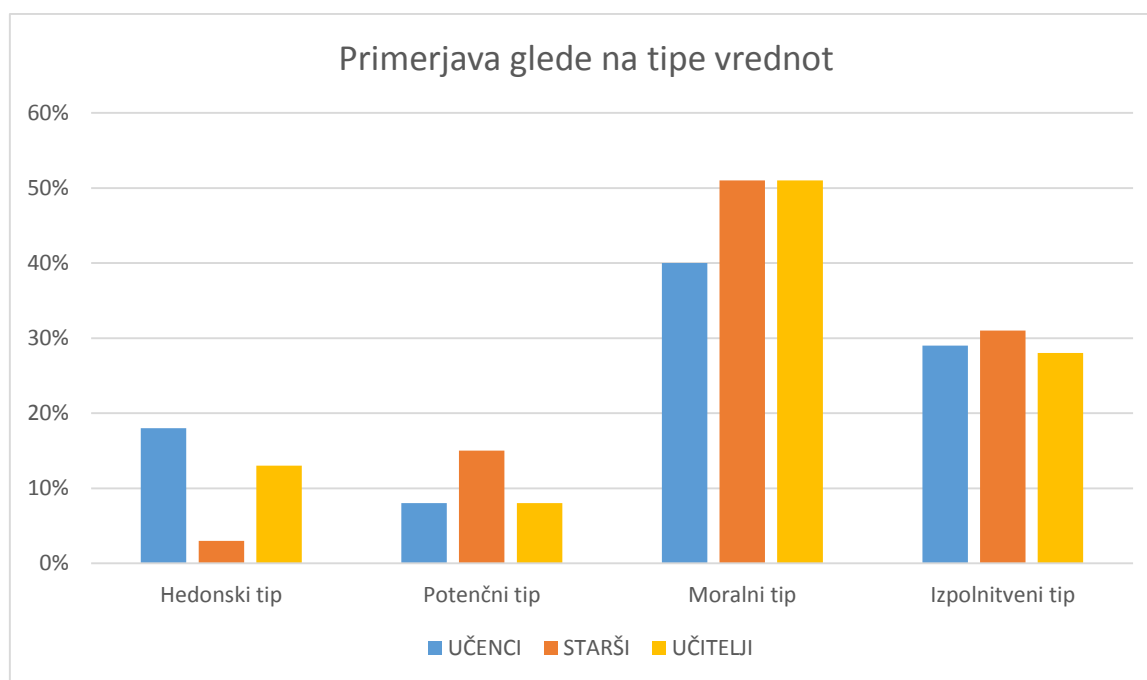
Tabela in graf prikazujeta, da je izpolnitveni tip vrednot pri vseh skupinah približno enako zastopan, učenci (29-%), starši (31-%) in učitelji (28-%). Učenci, starši in učitelji so izpostavili

zdravje. Vsi so vrednoto zdravje tudi visoko rangirali (od 1,6 do 1,9). Zanimivo je, da učenci izpostavljajo tudi znanje (36-%), čeprav je rang 3,8.

Tabela 6: Primerjava vrednot glede na tipe vrednot med učenci, starši in učitelji.

	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Hedonski tip vrednot	60	18	3,3	4	3	4	17	13	4
Potenčni tip vrednot	27	8	3,8	18	15	3,7	10	8	4,3
Moralni tip vrednot	141	40	3,3	63	51	2,8	67	51	3,3
Izpolnitveni tip vrednot	104	29	2,7	38	31	3,8	37	28	3
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 5: Primerjava vrednot glede na tipe vrednot med učenci, starši in učitelji.

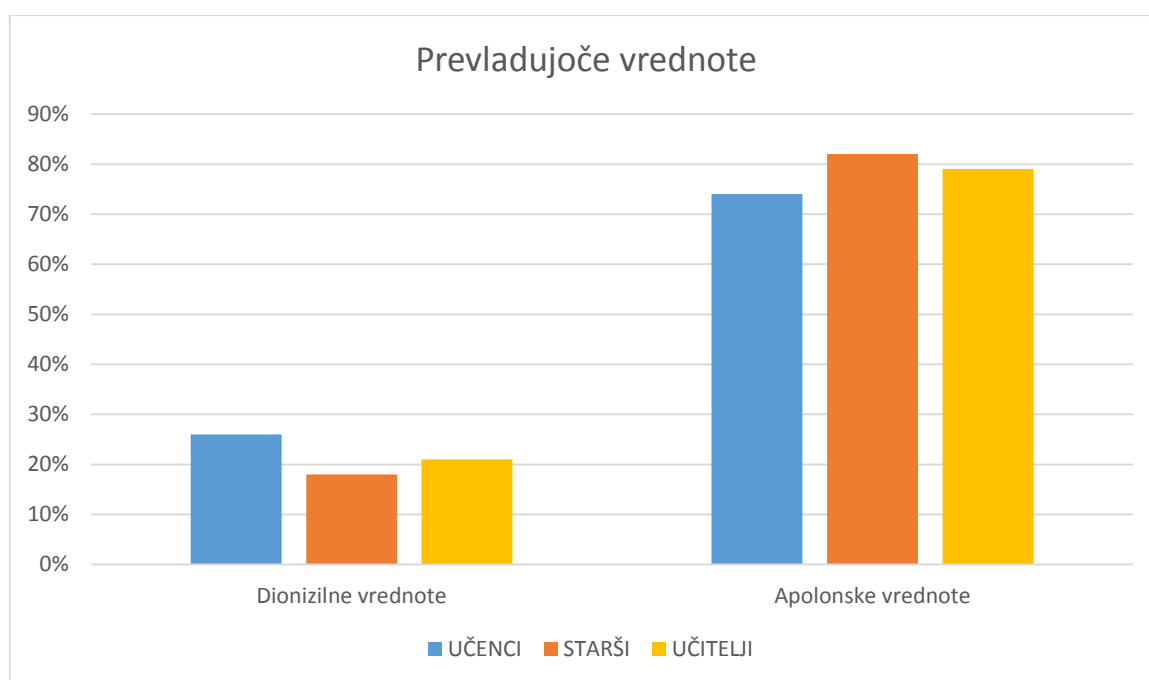

Graf in tabela prikazujeta primerjavo glede na tipe vrednot. Tako učencem, učiteljem in staršem je najpomembnejši moralni tip vrednot, najmanj pomemben pa potenčni tip vrednot.

Tabela 7: Primerjava med učenci, starši in učitelji glede na prevladujoče vrednote.

	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
DIONIZIČNE VREDNOTE	87	26	3,5	22	18	3,9	27	21	4,2
APOLONSKE VREDNOTE	245	74	3	101	82	3	104	79	3,2
Št. vseh odgovorov	332	100		123	100		131	100	

Graf 6: Primerjava med učenci, starši in učitelji glede na prevladujoče vrednote.

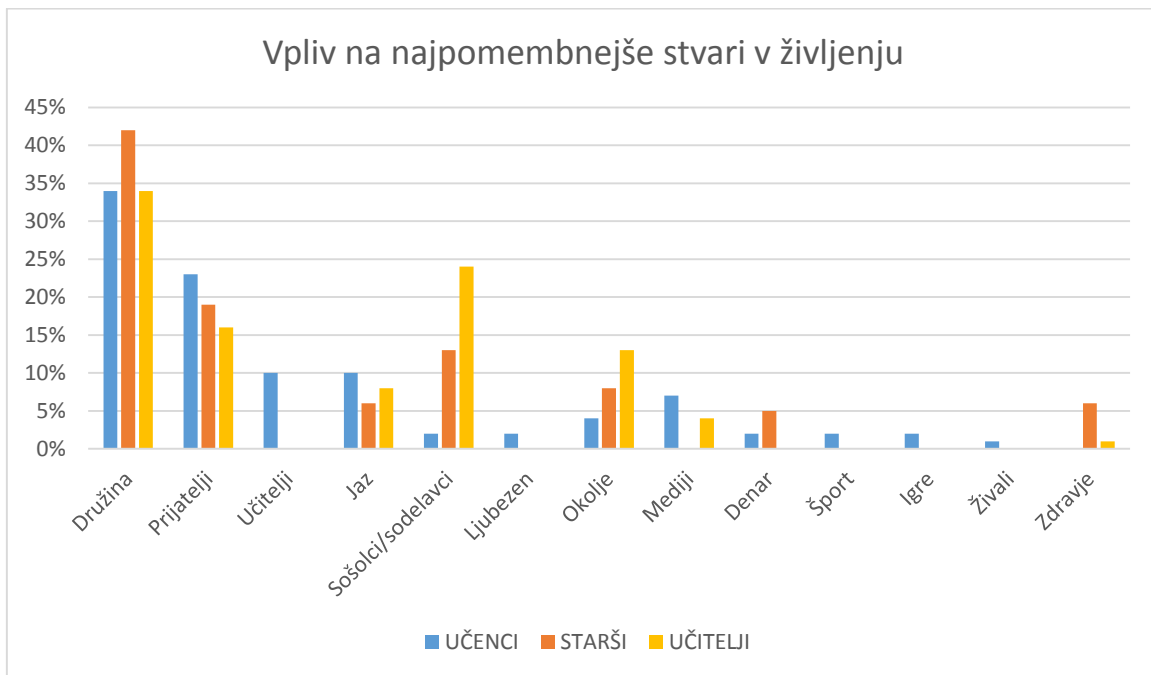
Graf in tabela prikazujeta, da so učencem, staršem in učiteljem pomembnejše apolonske vrednote.

Drugo vprašanje anketnega vprašalnika se je nanašalo na to, kaj oz. kdo vpliva na to, kar je anketirancem v življenju najpomembnejše. Vprašanje je bilo odprtega tipa, saj s predlaganimi odgovori nisva želeli vplivati na anketirance, ki so zapisovali do največ 5 odgovorov. Pri obdelavi podatkov sva interpretirali pogostost odgovorov (prikazani so v odstotkih) in rang.

Tabela 8: Vpliv na najpomembnejše stvari v življenju.

	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Družina	71	34	1,3	33	42	1,3	32	34	1,7
Prijatelji	47	23	2,8	15	19	3,2	15	16	2,8
Učitelji	21	10	2,6						
Jaz	20	10	1,9	5	6	1,6	7	8	1,7
Sošolci/ sodelavci	4	2	4,2	10	13	2,6	22	24	3,5
Ljubezen	5	2	2,8						
Okolje	9	4	2,4	6	8	3,6	12	13	3,2
Mediji	14	7	3,5				4	4	3,2
Denar	4	2	4,2	4	5	4,2			
Šport	5	2	4,8						
Igrice	4	2	2,7						
Živali	3	1	2,3						
Zdravje				5	6	3	1	1	2
Št. odgovorov	208	100		78	100		93	100	

Graf 7: Vpliv na najpomembnejše stvari v življenju.

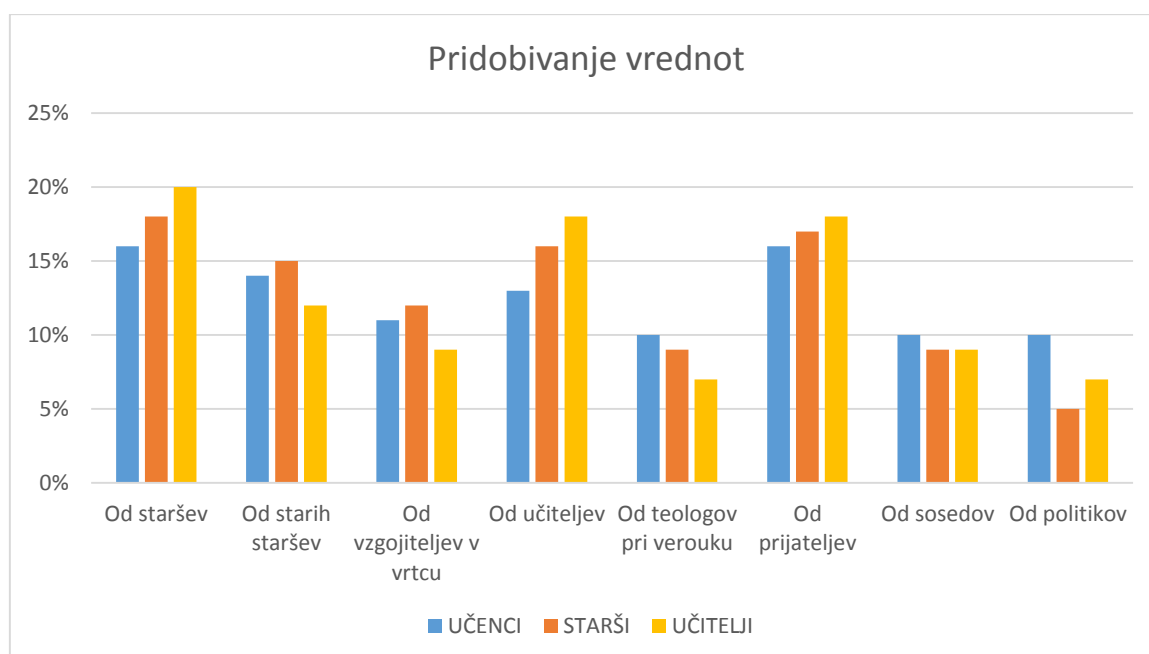
Graf in tabela prikazujeta, da so učenci (34%), starši (42%) in učitelji (34%) mnenja, da na njih najbolj vpliva družina. Vsi so to tudi najvišje rangirali (od 1,3 do 1,7). Učenci so prijatelje dali na drugo mesto (23%) in jih rangirali 2,8, učitelji so poleg družine izpostavili sodelavce (24%) z rangom 3,5.

S tretjim vprašanjem sva želeli izvedeti, od koga so anketiranci dobili največ vrednot. Vprašanje je bilo zaprtega tipa, anketiranci so imeli možnost izbire več odgovorov, ki so jih rangirali.

Tabela 9: Pridobivanje vrednot.

	UČENCI			STARŠI			UČITELJI		
	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang	Št.	%	Povprečni rang
Od staršev	83	16	1,2	32	18	1,2	32	20	1
Od starih staršev	72	14	2,4	27	15	2,7	20	12	2,7
Od vzgojiteljev v vrtcu	57	11	4	21	12	4,4	15	9	4,5
Od učiteljev	68	13	3,4	29	16	3,3	29	28	3,2
Od teologov pri verouku	50	10	6,1	16	9	4,5	11	7	5,8
Od prijateljev	83	16	3,2	31	17	3,4	30	18	3
Od sosedov	54	10	5,4	16	9	4,3	15	9	5,8
Od politikov	50	10	6,5	10	5	5,7	11	7	7,9
Št. vseh odgovorov	517	100		182	100		163	100	

Graf 8: Pridobivanje vrednot.

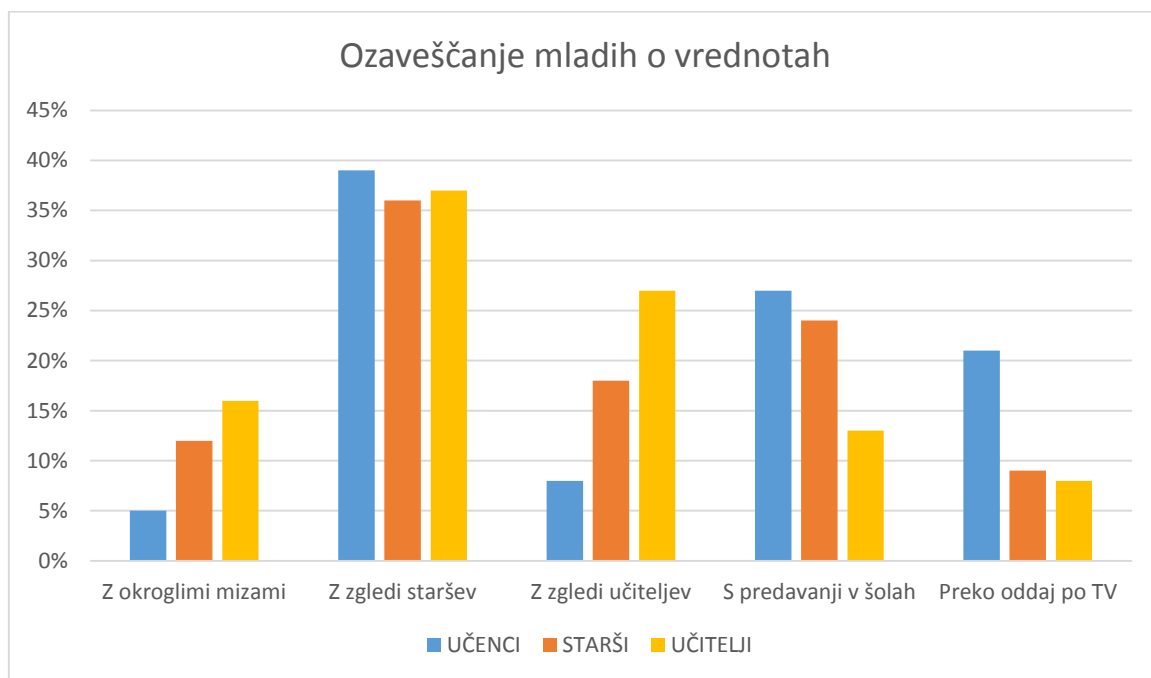
Graf in tabela prikazujeta, da so učenci, starši in učitelji pridobili največ vrednot od staršev, kar so tudi najvišje rangirali (med 1 in 1,2), najmanj pa od politikov. Učenci so se v enakem odstotku opredelili tudi za prijatelje, vendar je rang pri prijateljih 3,2.

Pri četrtem vprašanju sva želeli izvedeti, na kakšen način bi bilo najbolje ozaveščati mlade o vrednotah. Vprašanje je bilo zaprtega tipa in je dopuščalo več odgovorov.

Tabela 10: Ozaveščanje mladih o vrednotah.

	UČENCI		STARŠI		UČITELJI	
	Št. odgovorov	%	Št. odgovorov	%	Št. odgovorov	%
<i>Z okroglimi mizami</i>	6	5	8	12	10	16
<i>Z zgledi staršev</i>	43	39	24	36	24	37
<i>Z zgledi učiteljev</i>	9	8	12	18	17	27
<i>S predavanji v šolah</i>	30	27	16	24	8	13
<i>Preko oddaj po TV</i>	23	21	6	9	5	8
	111	100%	66	100%	64	100%

Graf 9: Ozaveščanje mladih o vrednotah

Graf in tabela prikazujeta, da učenci, starši in učitelji menijo, da bi mlade še bolj ozavestili o vrednotah z zgledi staršev. Zanimivo je, da si učenci in starši želijo več predavanj v šolah, učitelji pa niso tega mnenja, hkrati pa želijo, da se učenci zgledujejo po njih.

3.3 Vrednotenje hipotez

H 1: Vrednote učencev se razlikujejo od vrednot učiteljev

Hipoteza je delno potrjena, saj ugotavljava, da vsi izpostavljajo družino in zdravje. Zanimivo je, da so učenci kot vrednoto izpostavili uspeh, hrano, šport in materialne dobrine, učitelji pa jih sploh niso omenili. Pri tem preseneča predvsem neomenjanje uspeha pri učiteljih, zato sklepava, da so učitelji v življenju dovolj uspešni in zadovoljni s tem, kar imajo.

H 2: Med mladimi prevladuje hedonski tip vrednot.

Hipoteza ni potrjena, ker je iz raziskave razvidno, da med mladimi prevladuje izpolnitveni tip vrednot, ki so mu dali tudi največjo pomembnost (rang 2,7). Starši in učitelji so izbrali moralni tip vrednot s pomembnostjo med 2,8 in 3,3. Tega rezultata nisva pričakovali, ker sva tudi midve rešili vprašalnik in sva izpostavili hedonski tip vrednot, vendar je rezultat vseeno zanimiv in nam prikaže realno stanje vrednot med mladimi.

H 3: Starši in učitelji imajo na 1. mestu svojih vrednot delo, družino in uspeh

Hipoteza je delno potrjena, saj potrjuje delo in družino kot prvi dve vrednoti, uspeha pa niso izpostavili kot vrednoto. Predvidevali sva, da bo staršem in učiteljem uspeh med pomembnejšimi vrednotami, pri delu in družini sva dobili predvidevan podatek,. Iz tega je razvidno, da je staršem in učiteljem pomembnejša finančna stabilnost kot pa uspeh oziroma poklicna kariera.

H4: Najmanj pomembna vrednota med mladimi je zdravje

Hipoteza je ovržena. Vsi, tako učenci, starši kot učitelji zelo visoko cenijo vrednoto zdravje.

H 5: Mladi največ svojih vrednot pridobijo v družbi svojih vrstnikov

Hipoteza je delno potrjena. Iz grafa 7 je razvidno, da so se učenci v enakem odstotku odgovorov opredelili za starše in prijatelje. Razlikuje pa se pomembnost pridobivanja vrednot. Največjo pomembnost so dali staršem (rang 1,3), manj pomembne pa se jim zdijo vrednote, ki jih dobijo od prijateljev (rang 3,2). Pričakovali sva drugačen odziv mladih na postavljeno vprašanje, vendar se nama ta rezultat zdi zadovoljiv in meniva, da je prav, da se mladi vzgledujejo po svojih starših.

4 ZAKLJUČEK

Vsak posameznik ima vrednote, ki se tekom življenja spreminjajo. V svoji raziskovalni nalogi sva raziskovali razlike med vrednotami staršev, učiteljev in učencev ter zakaj je temu tako. Pri tem sva ugotovili, da se vrednote ne razlikujejo tako zelo, kot sva pričakovali, kljub starostni razliki in različnim interesom. V raziskavi, ki sva jo naredili, sva ugotovili, da imamo vsi podobne vrednote, le da istim vrednotam dajemo različno pomembnost. Zdi se nama, da smo ljudje po vsem svetu zelo različni, saj imamo drugačen stil življenja, vendar sva na podlagi najine raziskave ugotovili, da temu ni tako. Vsak človek se zdi na zunanji pogled drugačen, vendar vsi imamo nekaj skupnega, neko vrednoto, ki nam veliko pomeni. Vsi smo si na nek način zelo podobni in tako se tudi naše vrednote ne razlikujejo tako zelo kot sva predvidevali. Vsi imamo podobne vrednote, vendar se razlikujejo le naša prepričanja in poti, s katerimi dosegamo svoje cilje. Rezultati kažejo, da je vsem zelo pomembna vrednota družina in jo vsi zelo cenijo, kar se nama zdi lepo.

5 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Vrednote so prepričanja, ki vplivajo na vedenje posameznika in se skozi starostni razvoj spreminjajo. Največ vrednot pridobimo v družini, sledijo vrstniške skupine in šola. Kljub temu, da smo različne starosti, da imamo različne interese lahko na podlagi te raziskave sklepamo, da je mladim naše šole najvišja vrednota zabava, sledi jo ji šola, družinska sreča in življenje; staršem je najpomembnejša vrednota prosti čas, sledijo ji finančna stabilnost, družinska sreča in zdravje; učiteljem je najpomembnejša vrednota počitek, sledijo ji služba, družinska sreča in zdravje. Čeprav se iz generacije v generacijo skozi stoletja pojavljajo konflikti na ravni vrednot, sva v najini raziskovalni nalogi ugotovili, da je moralnem tipu vrednot tako učencem, staršem in učiteljem najpomembnejša vrednota družinska sreča, kar je lahko temelj, na katerem bi lahko tako odrasli kot mladi gradili medsebojno razumevanje.

6 VIRI IN LITERATURA

6.1 Knjižni viri

1. Juul, J. (2009). Družinske vrednote. Radovljica: Didakta.
2. Kompare, A. in drugi (2014). Uvod v psihologijo. Učbenik za psihologijo v 2. letniku gimnazijskega in srednje tehniškega oz. strokovnega izobraževanja. Ljubljana: DZS.
3. Kompare, A. in drugi (2008). Uvod v psihologijo. Učbenik za psihologijo v 2. letniku gimnazijskega in srednje tehniškega oz. strokovnega izobraževanja. Ljubljana: DZS.
4. Musek, J. (1993). Znanstvena podoba osebnosti. Ljubljana: Educy.
5. Musek, J. (2000). Nova psihološka teorija vrednot. Ljubljana: Educy.

6.2 Spletni viri

1. Krančan P. (2013). *Vrednote v različnih razvojnih obdobjih in medgeneracijski prenos vrednot*. Diplomsko delo. Pef Ljubljana. Spletna stran (pridobljeno 18. 12. 2017): http://pefprints.pef.uni-lj.si/1263/1/DIPLOMSKO_DELO_Petra_Kran%C4%8Dan.pdf
2. Raziskava Mladina 2010 http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/slike/mladina_2010/Mladina2010-2.pdf (10. 12. 2017)

7 PRILOGE

Tabela 11: Primerjava vseh vrednot in rangiranje

		UČENCI		STARŠI		UČITELJI	
		Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang
HE DON SKI T I P	Zabava	3 = 5-%	1,6			2 = 2-%	4,5
	Hrana, pijača	35 = 59-%	2,4				
	Šport	10 = 17-%	4,1				
	Počitek	3 = 5-%	4,3			1 = 1-%	3
	Varnost			1 = 25-%	5	10 = 59-%	3,4
	Prosti čas	9 = 15-%	3,8	3 = 75-%	3	4 = 3-%	5
		60 = 18-%		4 = 3-%		17 = 13-%	
	332 = 100-%		123 = 100-%		131 = 100-%		
P O T E N Č N I T I P	Uspeh	2 = 7-%	5				
	Finančna stabilnost, denar	10 = 37-%	4,1	6 = 33-%	3,3	4 = 40-%	4,5
	Služba/šola	4 = 15-%	2	11 = 61-%	3,8	6 = 60-%	4,1
	Materialne dobrine	11 = 41-%	4,1	1 = 5-%	4		
		27 = 8-%		18 = 15-%		10 = 8-%	
		332 = 100-%		123 = 100-%		131 = 100-%	
		UČENCI		STARŠI		UČITELJI	
		Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang
M O R A L N I T I P	Iskrenost	1 = 1-%	5	3 = 5-%	2,6	5 = 7-%	3,2
	Svoboda			1 = 2-%	3	5 = 7-%	3,2
	Ljubezen	6 = 4-%	3,7	11 = 17-%	2,6	6 = 9-%	3,3
	Prijateljstvo	56 = 40-%	3,2	9 = 14-%	3,6	16 = 24-%	3,9
	Družinska sreča	76 = 54-%	1,9	37 = 59-%	1,8	30 = 45-%	2,4
	spoštovanje	2 = 1-%	2,5	2 = 3-%	3	5 = 7-%	3,6
		141 = 40-%		63 = 51-%		67 = 51-%	
	356 = 100-%		123 = 100-%		131=100-%		
I Z P O L N I T V E N I T I P		UČENCI		STARŠI		UČITELJI	
		Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang	Št. odgovorov in %	Povprečni rang
	Znanje	37 = 36-%	3,8	1 = 3-%	5	3 = 8-%	2,4
	Umetnost-glasba	2 = 2-%	2,5			1 = 3-%	3
	Vera					3 = 8-%	3
	Sreča	18 = 17-%	3,6	10 = 26-%	3,1	5 = 14-%	4,7
	Življenje	3 = 3-%	1,7				
	zdravje	44 = 42-%	1,9	27 = 71-%	1,6	25 = 68-%	1,8
		104 = 29-%		38 = 31-%		37 = 28-%	
		356 = 100-%		123 = 100-%		131 = 100-%	

7.1 Anketni vprašalnik

7.1.1 Anketni vprašalnik za starše in učitelje

Pozdravljeni.

Sva učenki 9. razreda in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom »Jaz nisem nora. Samo moja stvarnost je drugačna kot tvoja.«, v kateri bi radi primerjali vrednote otrok, staršev in učiteljev. Prosiva vas, da iskreno izpolnite vprašalnik, ki nama bo v pomoč pri najinem raziskovanju.

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujema.

Spol (ustrezno obkroži): **M** **Ž**

Starost:

20 – 29 let	30 – 39 let	40 – 49 let	50 – 59 let	60 – 69 let
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

1. V stolpec A vpišite 5 stvari, ki se vam zdijo v življenju najpomembnejše. Nato pa v stolpcu B vse zapisano razvrstite po pomembnosti od 1 do 5 tako, da vrednost 1 dobi tisto, kar se vam zdi najpomembnejše, vrednost 2 kar je malo manj pomembno in tako naprej do vrednosti 5.

A Stvari, ki so vam v življenju najpomembnejše	B Razvrstitev po pomembnosti

2. V stolpec A vpišite kdo oz. kaj vse vpliva na to, kaj je vam v življenju najpomembnejše. Nato pa v stolpcu B ocenite pomembnost vpliva (vrednost 1 dajte tistemu, ki najpomembneje vpliva na vas, in tako naprej, da razvrstite vse napisano).

A Kdo oz. kaj vpliva na pomembne stvari zate	B Razvrstitev po pomembnosti

3. Od koga ste po vašem mnenju izmed navedenih odgovorov v stolpcu A pridobili vrednote?

V stolpcu B pa ocenite, od koga ste pridobili največ vrednot (vrednost 1 dajte tistemu, od koga ste pridobili največ, vrednost 2 tistemu, od koga ste pridobili malo manj,...).

A Od koga ste pridobili vrednote? (ustrezno obkrožite)	B Razvrstitev od koga ste največ pridobili
Od staršev	
Od starih staršev	
Od vzgojiteljev v vrtcu	
Od učiteljev	
Od teologov pri verouku	
Od prijateljev	
Od sosedov	
Od politikov	
Drugo (napišite): _____	

4. Na kakšen način bi po vašem mnenju mlade še bolj ozavestili o vrednotah?

- a) z okroglimi mizami
- b) z zgledi starejših
- c) z zgledi učiteljev
- d) s predavanji v šolah
- e) preko oddaj po TV
- f) drugo (napišite): _____

7.1.2 Anketni vprašalnik za učence

Pozdravljeni.

Sva učenki 9. razreda in pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom »Jaz nisem nora. Samo moja stvarnost je drugačna kot tvoja.«, v kateri bi radi primerjali vrednote otrok, staršev in učiteljev. Prosiva te, da iskreno izpolniš vprašalnik, ki nama bo v pomoč pri najinem raziskovanju.

Za sodelovanje se ti najlepše zahvaljujema.

Spol (ustrezno obkroži): **M** **Ž**

Razred:

7.	8.	9.
----	----	----

1. V stolpec A vpiši 5 stvari, ki se ti zdijo v življenju najpomembnejše. Nato pa v stolpcu B vse zapisano razvrsti po pomembnosti od 1 do 5 tako, da vrednost 1 dobi tisto, kar se ti zdi najpomembnejše, vrednost 2 kar je malo manj pomembno in tako naprej do vrednosti 5.

A	B
Stvari, ki so ti v življenju najpomembnejše	Razvrstitev po pomembnosti

2. V stolpec A vpiši kdo oz. kaj vse vpliva na to, kaj ti je v življenju najpomembnejše. Nato pa v stolpcu B oceni pomembnost vpliva (vrednost 1 daj tistemu, ki najpomembneje vpliva nate, in tako naprej, da razvrstiš vse napisano).

A	B
Kdo oz. kaj vpliva na pomembne stvari zate	Razvrstitev po pomembnosti

3. Od koga si po tvojem mnenju izmed navedenih odgovorov v stolpcu A pridobil vrednote?

V stolpcu B pa oceni, od koga si pridobil največ vrednot (vrednost 1 daj tistemu, od koga si pridobil največ, vrednost 2 tistemu, od koga si pridobil malo manj,...).

A Od koga si pridobil vrednote? (ustrezno obkroži)	B Razvrstitev od koga si največ pridobil
Od staršev	
Od starih staršev	
Od vzgojiteljev v vrtcu	
Od učiteljev	
Od teologov pri verouku	
Od prijateljev	
Od sosedov	
Od politikov	
Drugo (napišite): _____	

4. Na kakšen način bi po tvojem mnenju mlade še bolj ozavestili o vrednotah?

- a) z okroglimi mizami
- b) z zgledi starejših
- c) z zgledi učiteljev
- d) s predavanji v šolah
- e) preko oddaj po TV
- f) drugo (napišite): _____